

Studieplan 2011/2012

Videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse

Studiepoeng: 60

Studiets varighet, omfang og nivå

Studiet har et omfang på 60 studiepoeng, og er organisert som deltidsstudium over 2 år.

Innledning

Fagplanen er basert på Rammeplan og forskrift for Videreutdanning i Aldring og eldreomsorg fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 1. desember 2005. Studiet *Videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse* er etablert ved Høgskolen i Hedmark, avdeling for helse- og idrettsfag, våren 2009.

Tverrfaglig videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse ved Høgskolen i Hedmark er et bidrag for å møte de komplekse hjelpebehovene til en stadig aldrende befolkning i regionen. Tverrfaglig arbeid krever at ulike grupper bidrar med sin fagkompetanse for å belyse og iverksette tiltak på et bredt grunnlag. Kvaliteten i eldreomsorgen blir derfor avhengig av både fagspesifikk kompetanse og tverrfaglig samarbeid. Utdanningen er et teoretisk/praktisk studium med fokus på eldre menneskers spesielle situasjon og hjelperens ansvar og funksjon i forhold til denne aldersgruppen.

Høgskolen i Hedmark, Avdeling for helse- og idrettsfag har en overordnet folkehelseprofil. Folkehelsearbeid betyr å ha fokus på å fremme og forebygge helse. Kompetanse i folkehelsearbeid og bevissthet på strategier som velges og verdier som legges til grunn for folkehelsearbeidet er av stor betydning for å formulere og arbeide sammen mot felles mål.

I Omsorgsplan 2015 (St. meld. 25, 2005 – 2006) pekes det på fremtidens omsorgsutfordringer. Brukere av omsorgstjenester vil være nye generasjoner og det er forventet at det vil kreve et mer mangfoldig tjenestetilbud. Økningen i andelen av befolkningen over 80 år vil gi økt antall gamle mennesker med kroniske sykdommer og funksjonssvikt. Samtidig vil flere friske gamle kunne nyttiggjøre seg avansert behandling når sykdom rammer. Realiseringen av målsettingen for norsk eldreomsorg krever personell med gode fagkunnskaper og med fordypningskunnskap knyttet til eldre generelt og gruppen syke gamle og deres behov spesielt. God kvalitet på tjenestetilbudet i eldreomsorgen krever at de ulike yrkesgruppene bidrar med sin kompetanse samt at det samarbeides på tvers av fagfeltene. En best mulig kvalitet i eldreomsorgen er derfor avhengig av både fagspesifikk kompetanse og tverrfaglig samarbeid (Statens helsetilsyn, 1999).

Utdanningen er basert på det fremste innen forskning og erfaringskunnskap innen fagfeltet. Mange yrkesgrupper er involvert når man skal planlegge og gjennomføre helse- og sosialtjeneste til eldre mennesker. Det å kunne arbeide tverrfaglig blir dermed viktig.

Læringsutbytte

Tverrfaglig videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk standard kan ta initiativ til, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med eldre, deres pårørende, frivillige medarbeidere og andre yrkesgrupper innenfor eldreomsorgen.

Studiet skal bidra til at studentene etter endt utdanning har gode kunnskaper om den normale aldringsprosessen og hvordan det oppleves å bli gammel. Studentene skal tilegne seg kunnskaper om eldre med psykiske lidelser, behandling og rehabilitering av eldre. Dessuten skal de ha kunnskap om forebygging av sykdom, lidelse og funksjonssvikt hos eldre, både på det samfunnsmessige og på det personlige plan. Videre legges det vekt på at studentene utvikler evne til nytenkning i fremtidig yrkespraksis og at de i samarbeid med de eldre og deres pårørende blir dyktige i forhold til planlegging og beslutninger som gjelder eldre mennesker.

Høgskolen har som mål at studentene etter fullført videreutdanning skal:

- Ha videreutviklet kunnskaper i gerontologi og geriatri: om aldersforandringer, eldres levekår, livskvalitet, ressurser, funksjonssvikt, behov, sykdommer, eldre som brukere av helse- og sosialtjenester og samfunnets rammebetingelser
- Kunne anvende disse kunnskapene i behandling, omsorg og veiledning av eldre og deres pårørende. Det gjelder også eldre med spesielle behov, herunder aldersdemens
- Kunne anvende gerontologisk og annen relevant forskning i arbeidet med og for eldre
- Kunne drive helsefremmende og forebyggende arbeid ved å vurdere og påvirke ulike faktorer som virker inn på eldres livssituasjon
- Kunne iverksette i samarbeid med andre yrkesgrupper rehabiliterende tiltak på person- og samfunnsplan
- Kunne ta initiativ til tverrfaglig samarbeid ved å anerkjenne og gjøre bruk av andre faggruppers kompetanse og frivillige medarbeidere på en hensiktsmessig og fleksibel måte
- Kunne planlegge og dokumentere egen virksomhet
- Kunne tale eldres sak og påvirke beslutningsprosesser i offentlig og privat sektor
- Ha utviklet forståelse og respekt for de eldres livserfaring og livssituasjon og ta utgangspunkt i dette i arbeidet med eldre
- Ha forståelse for hvordan ulike menneskesyn kan få konsekvenser for yrkesutøvelse i forhold til eldre mennesker
- Kunne begrunne sine vurderinger og beslutninger på et rettslig og etisk holdbart grunnlag og være kritisk til egen yrkesrolle

Målgruppe

Høgskolen i Hedmark

Videreutdanningen er tilrettelagt for en tverrfaglig målgruppe fra helse- og sosialtjenesten på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Utdanningen forutsetter at studentene møter eldre mennesker i sitt daglige arbeid og/eller har erfaring fra arbeid med helsetjenester for eldre.

Kompetanse

Utdanningen tar sikte på å gi kompetanse til å arbeide med sentrale utfordringer i møte med syke eldre mennesker, og med eldre mennesker med psykiske helseproblemer på ulike nivåer i omsorgskjeden, og derved bidra til at denne gruppen får god behandling, pleie og omsorg. Dette omfatter forebyggende og rehabiliterende helsearbeid, behandling av syke eldre i kommune- og spesialisthelsetjenesten, pleie og omsorg til eldre i institusjon og eget hjem og lindrende omsorg ved livets slutt. Utdanningen skal gi studenten kompetanse til å delta i planlegging av et variert og tilpasset omsorgstilbud til eldre mennesker. Studiet skal dessuten øke studentens forutsetninger for å delta i kvalitetsutvikling på eget arbeidssted.

Opptakskrav

Krav til opptak er 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning fra høgskole eller universitet og minst ett års relevant yrkespraksis etter fullført utdanning. Søkere med 2-årig helse- og sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplan kan også tas opp. Søkere med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan etter særskilt vurdering tas opp. Høgskolens styre kan selv fastsette utfyllende bestemmelser.

Undervisnings- og læringsformer

Studiets karakter skal tas vare på ved at teoretiske kunnskaper, praktiske ferdigheter og klinisk kompetanse vektlegges. Arbeidsformene i studiet skal ivareta mangfold, personlig uttrykksform og faglige forståelse for å fremme den enkelte students yrkes- og samhandlingskompetanse innen eldreomsorg. Læringsmodellen er interaktiv og søker å ivareta en rimelig balanse mellom ressursforelesninger og dialog.

Studiet legger opp til tilstedeværelse på utdanningsinstitusjon og bruk av fleksible, nettbaserte metoder (bl.a. Fronter som informasjons- og læringsverktøy). Det legges opp til varierte undervisnings- og arbeidsformer som inkluderer forelesninger, seminarer og prosjektarbeid.

Vurderingsformer

Det benyttes varierte vurderingsformer underveis i studiet. Emnene vurderes til bestått/ikke bestått eller med graderte bokstavkarakterer fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Internasjonalisering

Student- og lærerutveksling med utenlandske læreinstitusjoner er ikke relevant for dette studieopplegget som er en deltidsutdanning fortrinnsvis for personer i arbeid. I undervisningen og litteraturen legges det vekt på internasjonal forsknings- og erfaringsbasert kunnskap.

Studiets innhold, oppbygging og organisering

Videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse er organisert i fire emner (se tabell 1). Det

Høgskolen i Hedmark

enkelte emne er beskrevet nærmere under punkt 13; Emnebeskrivelser.

Det er lagt vekt på å utvikle en sammenheng i studiet med en klar progresjon som forutsetter at hvert emne tas i den rekkefølge som er skissert i tabellen. Studiets erfaringsbaserte profil skal ivaretas ved hjelp av praktiske eksempler og studentenes erfaringskunnskap. Det legges videre vekt på at eksemplene belyses ved hjelp av ulike teoretiske perspektiver. Grunnlagtenkningen skal relateres både til individ-, gruppe- og systemnivå i utviklingen av en faglig og vitenskapelig reflektert forståelse av eldreomsorg.

Studentene skal i løpet av studiet gis forutsetninger for å kunne bidra til en bevisstgjort faglig og etisk yrkespraksis. Videre settes i stand til å vurdere forskningslitteratur og selv utvikle ny kunnskap. Det siste skal synliggjøres i fordypningsoppgaven. Studiet har ikke klinisk praksis.

Studiet er inndelt i 4 hovedemner med 15 studiepoeng på hvert emne .

Tabell 1:

	Høst	Vår
1.år	Aldring og eldre menneskers livsvilkår (15)	Teori og verdigrunnlag- organisering og yrkesutøvelse (15)
2.år	Psykiske lidelser hos eldre med spesiell vekt på demenssykdommene (15)	Fagspesifikkfordypning med vekt på psykisk helse (15)

For hvert emne legges det opp til 3 samlinger, med 3 dagers varighet pr samling.

Undervisningen er obligatorisk med minimum 80 % fremmøte.

Det gjennomføres obligatoriske studieoppgaver i de tre første emnene. Oppgavene er gruppebaserte. Det nettbaserte studiestøttesystemet Fronter benyttes i undervisningen.

Underveis vil det bli utarbeidet et eget arbeidshefte som konkretiserer den enkelte studieoppgavens innhold, metode, omfang, veiledning, kriterier for godkjenning og tidsfrister for innlevering. Studieoppgavene må være gjennomført og godkjent før man kan fremstilles til eksamen.

Emneoversikt

Emner

Studiepoeng År 1 År 2 År 3

- [Aldring og eldre menneskers livsvilkår](#)
15 studiepoeng
- [Teori- og verdigrunnlag, organisering og yrkesutøvelse](#)
15 studiepoeng
- [Psykiske lidelser hos eldre med spesiell vekt på demenssykdommene](#)
15 studiepoeng
- [Fagspesifikk fordypning med vekt på psykisk helse hos eldre](#)
15 studiepoeng

Emneoversikt

4VAEL1 Aldring og eldre menneskers livsvilkår

Emnekode: 4VAEL1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Studentene skal ha tilegnet seg forståelse for hvordan fysiologisk, psykologisk og sosial aldring påvirker daglig liv og helsetilstand, samt ha kunnskap om ulike aspekter ved eldre menneskers livssituasjon ut fra individuelle, samfunnsmessige og kulturelle rammer og perspektiver. Emnet skal også gi studentene forståelse for hvordan eldre menneskers livshistorie, kjønn og livssituasjon påvirker deres opplevelser og mestring av alderdommen.

Innhold

Normal aldring:

- aldring; fysisk, psykisk, sosialt og kulturelt
- synet på eldre mennesker i et historisk perspektiv
- eldre menneskers livshistorie og erfaring – betydning for alderdommen
- den naturlige død, synet på døden i historisk og kulturelt perspektiv.

Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv:

- aldring i et folkehelseperspektiv
- Eldres levekår og livskvalitet
- rolle og rolleendring i alderdommen
- Eldres posisjon og muligheter til å påvirke i samfunn og politikk
- flerkulturelt perspektiv på aldring

Mestring, sorg og tapsreaksjoner i alderdommen:

- evne til omstilling og mestring
- sorg og sorgreaksjoner

- krise- og tapsreaksjoner
- ensomhet, isolasjon og sosiale nettverk
- Eldres opplevelse av kronisk sykdom, funksjonssvikt og det å være hjelpemottaker

Organisering og arbeidsformer

Det legges opp til samlinger med varierte undervisnings- og arbeidsformer som inkluderer forelesninger, gruppearbeid, obligatoriske studieoppgaver og veiledninger, bruk av Fronter og selvstudium.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Minimum 80 % frammøte på undervisning. Gjennomført og godkjent studieoppgave.

Vurderingsordning

Hjemmeeksamen i gruppe over 5 dager. Vurderes med bestått / ikke bestått

Ansvarlig avdeling

Avdeling for folkehelsefag

4VTEOV1 Teori- og verdigrunnlag, organisering og yrkesutøvelse

Emnekode: 4VTEOV1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

4VAEL1 - Aldring og eldre menneskers livsvilkår må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

Emnet skal bidra til at studentene ser sammenhengen mellom etikk og menneskesyn, - og kan gjøre rede for denne sammenhengen relatert til konkrete situasjoner i praksis. I tillegg skal studentene kunne synliggjøre at de har tilegnet seg kunnskap om ulike behandlings- og organisasjonsformer og er i stand til å gjøre selvstendige vurderinger i den sammenheng. Studentene skal også ha en bevissthet om betydningen av tverrfaglig samarbeid og samhandling.

Innhold

Etikk og menneskesyn

- grunnleggende etiske aspekter relatert til eldre mennesker
- etiske dilemma med spesielt fokus på mennesker med demenssykdom, inkl. bruk av makt og tvang
- sammenheng mellom etikk, menneskesyn og omsorgsideologi

Organisering av helse- og sosialtjenestene

- sentrale føringer og lover som setter rammer for helse- og sosialtjenestene
- Eldres rettssikkerhet, lovbaserte rettigheter og plikter
- hjemmebaserte, institusjonsbaserte og integrerte tjenester
- familieomsorg og frivillige organisasjoner
- prioritering av ressurser
- saksbehandling og utredning

Kommunikasjon, tverrfaglig samarbeid og samhandling

- kommunikasjon, samhandlingsteorier
- egenopplevelse av ulike samhandlingsrelasjoner og egen kommunikasjon
- tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

- individuell plan og brukerstyrte tjeneste

Organisering og arbeidsformer

Det legges opp til samlinger med varierte undervisnings- og arbeidsformer som inkluderer forelesninger, gruppearbeid, obligatoriske studieoppgaver og veiledninger, bruk av Fronter og selvstudium.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Minimum 80 % frammøte på undervisning. Gjennomført og godkjent studieoppgave.

Vurderingsordning

1. Individuell hjemmeksamen over 10 dager. Vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A - F, der E er laveste ståkarakter.
2. Hjemmeksamen i gruppe over 10 dager. Vurderes med Bestått/ikke bestått.

Begge deleksamener må være bestått for å få endelig karakter i emnet.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for folkehelsefag

4VPSDE1 Psykiske lidelser hos eldre med spesiell vekt på demenssykdommene

Emnekode: 4VPSDE1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

4VAEL1 Aldring og eldre menneskers livsvilkår, 4VTEOV1 Teori og verdigrunnlag, organisering og yrkesutøvelse

Læringsutbytte

Studenten skal etter å ha gjennomført emnet ha tilegnet seg kunnskap om ulike former for demens og differensialdiagnostiske problemer. Studenten skal ha forståelse for og kunnskaper om ulike menneskesyn og verdibegreper samt konsekvenser dette har i arbeidet med mennesker med demens og andre psykiske lidelser. Vurdering og anvendelse av ulike metoder for utredning av demens samt innsikt og forståelse for ulike perspektiver i møte med personer med demens og deres pårørende i det daglige arbeid.

Innhold

Psykiske lidelser hos eldre, - differensialdiagnoser.

- depresjoner
- forvirringstilstander
- progredierende og kroniske sykdommer (inkludert sansesvikt), diagnostikk og behandlingsprinsipper
- medikamentell behandling av eldre
- ernæring i forhold til helse og sykdom
- selvmord blant eldre

Demenssykdommene, - ulike aspekter og perspektiver ved demens:

- demografisk utvikling og forekomst
- utvikling av demenssykdommene – biologiske, psykologiske og sosiale aspekter
- diagnostiske metoder, differensialdiagnostiske problemer

Omsorg for personer med demens og deres pårørende

- prinsipper og teorier for behandling og omsorg av personer med demenssykdom med spesiell

- vekt på helsefremmende strategier
- pårørendes situasjon og rolle
- frivillige organisasjoners rolle og innsats i demensomsorgen
- personer med etnisk minoritetsbakgrunn og demens

Organisering og arbeidsformer

Det legges opp til samlinger med varierte undervisnings- og arbeidsformer som inkluderer forelesninger, gruppearbeid, obligatoriske studieoppgaver og veiledninger, bruk av Fronter og selvstudium.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Minimum 80 % frammøte på undervisning. Gjennomført og godkjent studieoppgave.

Vurderingsordning

Hjemmeeksamen i gruppe over 10 dager. Vurderes til bestått / ikke bestått

Ansvarlig avdeling

Avdeling for folkehelsefag

4VFOPSH1 Fagspesifikk fordypning med vekt på psykisk helse hos eldre

Emnekode: 4VFOPSH1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

4VAEL1 Aldring og eldre menneskers livsvilkår. 4VTEOV1 Teori- og verdigrunnlag – organisering og yrkesutøvelse. 4VPSDE1 Psykiske lidelser hos eldre med spesiell vekt på demenssykdommene

Læringsutbytte

Studenten skal etter endt utdanning ha tilegnet seg kunnskap om og ferdigheter til å gjøre hverdagen best mulig for mennesker med redusert mental kapasitet på grunn av ulike psykiske lidelser. I tillegg skal studenten ha kunnskaper om prinsipper som ligger til grunn for en personorientert omsorg. Studenten skal også ha innsikt i hvordan mennesker med demenssykdom kan oppleve sin egen situasjon, og ha kunnskap om de spesielle utfordringene som ligger i kommunikasjon og samhandling med denne pasientgruppen. I tillegg skal studenten ha kunnskap om de spesielle utfordringer pårørende til personer med demens stilles overfor, og hvordan man møter pårørende på en hensiktsmessig måte. Studenten skal synliggjøre hvordan tilegnet kunnskap fra de forutgående emnene kan kombineres i et praktisk utviklingsarbeid.

Innhold

Kvalitetsutvikling, vitenskapsteori og forskningsmetode

- endringsstrategier og kvalitetsutvikling
- registrering og dokumentasjon av eget og etatens arbeid
- prosjektplanlegging, gjennomføring og evaluering
- tolking og anvendelse av forskningsresultater

Arbeid med personer med psykiske lidelser og demenssykdommer i eldre år

- å arbeide med eldre; positive og problematiske aspekter
- ulike yrkesgrupper og deres faglige tilnærming i arbeid med eldre
- undervisning, rådgivning og personalveiledning
- pasientens behov for koordinerte tjenester, - samhandling med pasient, ulike behandlingsnivå og profesjoner.
- familieomsorg, frivillige organisasjoner
- pårørendes situasjon, støtte og veiledning
- etiske teorier og dilemmaer i vurdering og valg av tiltak
- rehabilitering
- brukermedvirkning
- eldre og overgrep

Organisering og arbeidsformer

Det legges opp til varierte arbeidsformer som forelesninger, selvstudier, seminarer.

Det forventes at studenten legger opp valgfri litteratur tilsvarende ca 200 sider.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Minimum 80 % frammøte på undervisning. Gjennomført og godkjente studieoppgaver. Godkjent prosjektbeskrivelse og deltakelse på oppgaveseminarer.

Vurderingsordning

Individuell prosjektoppgave over 16 uker.

Vurderes med graderte bokstavkarakter fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for folkehelsefag